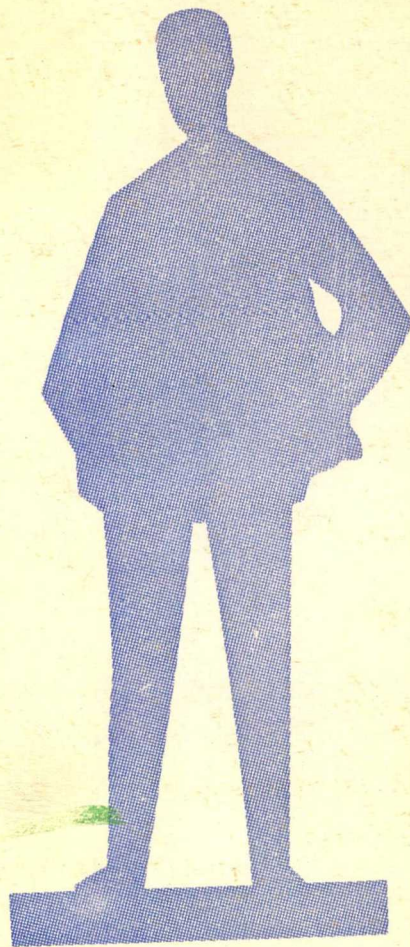

72140

JÓZSEF ATTILA
TUDOMÁNYEGYETEM

Útmutató

FRANCIA SZAK

SZEGED, 1971

3 72140

JÓZSEF ATTILA TUDOMÁNYEGYETEM BÖLCSÉSZETTUDOMÁNYI KAR

UTMUTATÓ

a francia nyelv és irodalom szak számára

Szeged

1971

B 72140

F.k.: Dr.Serfőző Lajos okt.rektorhelyettes
Készült a JATE sokszorosító műhelyében,Szeged.
Engedélyszám : 749/1971. - Méret : B/5
Példányszám : 250 - F.v.: Papp László

I.

A szak képzési célja

A szak képzési célja olyan széleskörű francia nyelvészeti, irodalmi ismeretekkel, valamint színvonalas gyakorlati nyelvi készségekkel rendelkező marxista világnézetű szaktanárok képzése, akik pedagógiai és módszertani ismeretek birtokában alkalmasak a középfoku oktatási intézményekben - szükség esetén az általános iskola felső tagozatában - a francia nyelv és irodalom oktatására, valamint a kommunista nevelés célkitűzéseiből fakadó nevelési feladatok ellátására.

Megjegyzések:

1. Az irodalomtörténeti vagy nyelvészeti szeminárium a hallgató érdeklődésétől függően választható.

2. A "Bevezetés a nyelvtudományba" és "A marxista-leninista esztétika alapjai" c. tárgyakat nem szaktanszéki, hanem központi előadásban kell hallgatni.

3. A latin érettségivel nem rendelkező hallgatók a 4. félév végén, az I. szigorlat megkezdése előtt, kötelesek a 4 féléven keresztül meghirdetett heti 2 órás "Latin nyelv" c. tárgy anyagából az 1., 2., 3. félév végén gyakorlati jegyet szerezni, és a 4. félév végén a 4 féléven át tanult anyagból kollokválni.

II.

A francia nyelv és irodalom tanári szak tanterve

Tantárgyak	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	K	Sz	Gyj	Besz.	Képzési idő alatti óraszám
Francia leíró nyelvtan	1	2	2	2	-	-	-	-	-	-	2	4	-	-	98
Fonetikai gyakorlatok	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	14
Francia leíró nyelvtani gyak.	-	1	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	2-3-4	-	42
Bevezetés a nyelvtudományba	1 ⁺	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	14
Francia irodalomtört.	2	2	2	2	2	2	2	2	-	-	2,6	4,8	-	-	224
Irodalomtörténeti szem.	-	2	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-	2-3-4	-	84
Bevezetés az irod. tud.-ba gyakorlatokkal	1 ⁺ +1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	28
Nyelv-és stílusgyakorlatok	3	3	3	3	4	4	3	3	2	2	-	-	1-10	-	420
Irodalomtört. v. nyelvészeti szeminárium	-	-	-	-	2	2	2	2	-	-	-	-	5-8	-	112
Bevezetés az összehasonlító ujlatin nyelvtudományba	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	6	8	-	-	28
A francia nyelv története	-	-	-	-	-	-	2	2	-	-	-	8	-	-	56
A mai francia kultúra kérdései	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	28
A marxista-leninista esztétika alapjai	-	-	-	-	1 ⁺	-	-	-	-	-	-	-	-	5	14
Speciálkollégium	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	28
Heti összóraszám	10	10	10	10	10	11	9	9	3	3	4	2	22	1	1190
Ebből elméleti	5	4	4	4	4	5	4	4	1	1					
Ebből gyakorlati	5	6	6	6	6	6	5	5	2	2					
Gyakorlati jegy	3	3	3	3	2	2	2	2	1	1					
Beszámoló	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-					
Kollokvium	-	2	-	-	-	2	-	-	-	-					
Szigorlat	-	-	-	1	-	-	-	1	-	-					

* csak a nem magyar szakosoknak

III.

Tanulmányi és vizsgakötelezettségek

1. Szakdolgozat

A hallgató köteles egyik szaktárgyából vagy annak tanítási módszertanából szakdolgozatot készíteni. Amennyiben a szakdolgozatot francia irodalmi vagy nyelvészeti témakörből kívánja megírni, a következőket kell szem előtt tartania:

a/ A szakdolgozati téma kijelölése: a szakdolgozat témáját a 6. félév elején /legkésőbb február 15-ig/ kell a tanszék jóváhagyásával kiválasztani.

b/ A II. szigorlatra csak az a hallgató bocsátható, aki az anyaggyűjtést befejezte és elfogadott szakdolgozat-vázlattal rendelkezik. Az anyaggyűjtés és vázlat bemutatásának határideje: április 30.

c/ A kész szakdolgozat benyújtásának határideje a 9. félév vége. Haladék nem adható.

d/ Államvizsgára csak az a hallgató bocsátható, aki elfogadott és osztályozott szakdolgozattal rendelkezik.

e/ A hallgató a szakdolgozat készítése folyamán köteles a szakdolgozatot irányító tanár utmutatásait figyelembe venni. A tanszék mind bibliográfiai tekintetben, mind konzultációk formájában a szakdolgozat elkészítéséhez a kellő segítséget megadja. A szakdolgozatot francia nyelven kell megírni.

A tanszék a szakdolgozatot csak bekötött formában, gépírásban, a francia nyelv helyesírása által megkövetelt írásjelekkel, ékezetekkel ellátva fogadja el 2 példányban. A javítatlanul hagyott íráshibákat a tanszék a dolgozat értékelésénél figyelembe veszi.

A szakdolgozat értékelése az ötjegyű osztályozás alapján történik.

f/ A szakdolgozat érdemjegyét az oklevél-melléklet feltünteti, és az érdemjegy a diploma átlagába beszámít.

g/ A specializált képzésben részesülő hallgató szakdolgozat helyett diplomamunkát köteles készíteni. Ennek részletes feltételeit

a nem tanár szakos képzés tanterve tartalmazza.

2. A nem kötelező /speciális/ kollégiumok és szemináriumok

A tanszéken folyó kutatási munka tematikájának megfelelően a tanszék speciális kollégiumokat és szemináriumokat is hirdet. Ezeknek célja, hogy a hallgatók a szorosán vett egyetemi tananyagon túlmenően megismerkedjenek az irodalomtudomány, ill. nyelvtudomány legfontosabb problémáival, legújabb eredményeivel, a tudományág kutatómódszereivel és segédeszközeivel.

A speciális kollégiumok és szemináriumok felvétele, a hallgató érdeklődésétől függően, szabadon választható. A speciális tanulmányokat folytató hallgató részére a tanszékvezető által kijelölt speciális kollégiumok, illetve szemináriumok felvétele kötelező.

A speciális kollégiumokon és szemináriumokon a végzett tanulmányi munkát az előadó a leckekönyv aláírásával igazolja.

3. A tanulmányi munka félévközi és félévvégi ellenőrzése

A nyelv- és stílusgyakorlati órákon, a fonetikai gyakorlatokon, a leíró nyelvtani gyakorlatokon és minden szemináriumi, valamint gyakorlati jellegű foglalkozáson a hallgató köteles aktívan részt venni és az előadó által kijelölt írásbeli feladatokat elkészíteni. A hallgató félévközi szóbeli feleletei, valamint írásbeli dolgozatainak jegyei a félévvégi gyakorlati jegy megállapításába beszámítanak. A különféle típusú szemináriumi foglalkozásokon a hallgató tanulmányi munkája részben az egyes foglalkozásokon nyújtott teljesítmény, részben a szemináriumi dolgozatok, korreferátumok stb. alapján nyer értékelést a félévvégi gyakorlati jegyben.

Attól a hallgatótól, aki a gyakorlati jellegű foglalkozásokról a kétheti óraszámot meghaladó mértékben igazolatlanul távol marad, a leckekönyv félévvégi aláírása megtagadható.

Az elméleti jellegű órák anyagának számonkérési formája a kollokvium. A kollokvium élősóban történő számonkérési forma; előzetes gondolkodási idő és írásbeli felkészülés iránti igényt a hallgató nem támaszthat. Amennyiben a tanszék szükségesnek látja, a hallgató

tudásszintjének pontosabb lemérése céljából a kollokvium keretében írásbeli számonkérést is alkalmazhat.

Kollokviumra csak az a hallgató bocsátható, aki az adott félév befejeztével a tanszék által előírt minden aláírást és gyakorlati jegyet megszerzett.

4. Szigorlatok

A szigorlat a képzés szempontjából jelentős, általában több tárgy keretében és több féléven át oktatott komplex ismeretanyag átfogó, összefoglaló, egy érdemjeggyel minősített számonkérése.

A teljes képzési idő folyamán két szigorlatot kell tenni: az I. szigorlatot a 4. félév, a II. szigorlatot a 8. félév lezárása után. Mindkét szigorlaton az előírt anyag számonkérése írásbeli és szóbeli formában történik. Szóbelire csak az a hallgató bocsátható, aki legalább elégségesre írta meg írásbeli dolgozatát. Francia témából szakdolgozó hallgató csak a szakdolgozatra vonatkozó előírások /lásd ott!/ teljesítése esetén jelentkezhet a II. szigorlatra.

A szigorlatok érdemjegye a tanulmányi átlageredménybe súlyozottan számít be.

5. Átlageredmény

A hallgató tanulmányi átlageredményét félévenként a tantervi táblázatban előírt kollokviumok és gyakorlati jegyek számtani átlaga adja. A szigorlati eredményeket a hallgatók tanulmányi átlagába súlyozottan /kétszeresen/ kell beszámítani.

6. A szakpárosítás és specializálódás lehetőségei

I. A franciával párosítható szakok:

angol, latin, magyar, német, olasz, orosz, történelem /A/szakok/.

A negyedik félév lezárása után - tanszéki javaslatra a dékán engedélyével - a hallgató a felsoroltak közül harmadik szakot is választhat. Harmadik szak választását a tanszék csak olyan hallgatónak javasolja, aki az I. szigorlatát jeles átlageredménnyel tette le. A három szakos hallgatók az V. évfolyam befejezése, illetőleg az államvizsga letétele után kétszakos oklevelet kapnak, a harmadik szakon

levelező tagozaton folytathatják tanulmányaikat, és a szak elvégzéséről külön államvizsga nélkül újabb oklevelet kapnak. Az eredetileg választott A/ szakok felcserélése más A/ szakokra nem lehetséges.

II. B/ szakok /csak nem tanári - bölcsész - képzés keretében végezhetők el/: görög, pedagógia, általános és alkalmazott nyelvészet.

A B/ szak - egyik A/ szak elhagyásával - második szakként vagy mindkét A/ szak megtartásával harmadik szakként választható. A B/ szak vagy szakok választását a dékán csak akkor engedélyezheti, ha a hallgató legalább két félévet lezárt, és a választott B/ szak /szakok/ köréből tartott bevezető /alapozó/ jellegű foglalkozásokon, illetve vizsgán jó felkészültséget tanusított.

/A görög szakot csak latin szakosok választhatják./

A B/ szakokon a képzési idő azonos az A/ szakok képzési idejével.

A B/ szak választását megelőzően tartott bevezető /alapozó/ jellegű foglalkozás tanulmányi idejét a képzési időbe be kell számítani.

III. A C/ szak: finnugor. Általában harmadik szakként választható. Kivételesen indokolt esetben a dékán engedélyt adhat a C/ szak második szakként való felvételére az egyik A/ szak elhagyásával. A finnugor szak elsősorban a magyar, kivételesen francia nyelv és irodalom szakkal is párosítható.

A C/ szak választását a dékán akkor engedélyezheti, ha a hallgató négy félévet lezárt.

A C/ szakon a képzési idő három év. A B/ és C/ szakok engedélyezésére irányuló kérelmeket legkésőbb július 15-ig kötelesek az érdekeltek hallgatók benyújtani a dékáni hivatalba. A Minisztérium az átszakosodási kérelmekben hozott dékáni döntésről 15 napon belül véleményt nyilvánít.

Egyes tanár szakos hallgatók szakpárosítása már a felvételtkor vagy a tanulmányok megkezdése után rektori engedéllyel úgy is meghatározható, hogy az érintettek a francia szak mellé egy természettu-

demányi tanári szakot vesznek fel. Az ilyen szakpárosítás jelenleg a következő lehet:

matematika.

Ha a bölcsész-hallgató természettudományi szakot is végzett, a szak sikeres elvégzését a bölcsészettudományi kar által kiállított oklevélre a természettudományi kar vezeti rá.

Két szakos hallgató részére a dékán engedélyt adhat arra, hogy az egyik szakjából vagy az ahhoz kapcsolódó valamely tudományágból a III-V. évfolyam során speciális tanulmányokat folytasson.

Francia szakon a specializálódás következő irányai lehetőségek /a tanszék jelenlegi tudományos kutatási profiljának alapján/: általános romanisztika, francia leíró nyelvtan, a XVIII. sz. francia irodalma, műferdités-technika.

Ha a speciális tanulmányok jellege vagy terjedelme indokolja, a dékán az egyik szak elhagyását engedélyezheti.

A speciális képzettséget az oklevél feltünteti.

7. A tanulmányok befejezésére vonatkozó előírások

Annak a hallgatónak a számára, aki a tanulmányi és vizsgaszabályzatokban előírt kötelezettségeit teljesítette és a le. félévét szabályosan lezáratta, a Dékáni Hivatal kiállítja az egyetemi tanulmányok elvégzését tanúsító abszolutóriumot.

Csak abszolutóriummal rendelkező hallgató jelentkezhet államvizsgára. Az államvizsga sikeres letétele után a hallgató középiskolai tanári oklevelet nyer. Az oklevélben a szakképesítés megjelölése: "a francia nyelv és irodalom tanára". Speciális képzésben részesült hallgató esetében a specializálódás megjelölése: "francia...ból speciális képzésben részesült". Az oklevélhez csatolt melléklet tartalmazza a szigorlatoknak, záróvizsgáknak, iskolai gyakorlat/ok/nak, a szakdolgozatnak és az államvizsgának érdemjegyeit. Az oklevelet a szigorlatok, az iskolai gyakorlat, a szakdolgozat, a záróvizsgá/k/ és az államvizsga érdemjegyeinek egyszeri számtani átlaga alapján minősítik.

IV.

A francia nyelv és irodalom tantárgyi programja
és követelményei

Francia leíró nyelvtan

E tárgy oktatásának célja, hogy a mai francia nyelv szerkezetének /hang-, alak- és mondattanának/ rendszeres kifejtése révén a hallgatók gyakorlati nyelvtudásának biztos alapot adjon, ugyanakkor a francia nyelv törvényszerűségeinek megértése útján biztosítsa, hogy a hallgatóknak - a korszerű marxista nyelvtudomány színvonalának megfelelő - átfogó képük legyen a francia nyelv rendszéről.

A francia leíró nyelvtan anyagának tematikus részletezése:

Bevezetés: A legfontosabb általános nyelvészeti alapismeretek. Terminológia. A leíró nyelvtan felosztása.

Hangtan. Az általános hangtan alapjai: a hangképző szervek és működésük; a hangtulajdonságok; a hangok fő típusai: a fonetika és fonológia. A francia nyelv hangrendszere. Az egyes hangok képzési módja, előfordulásuk törvényszerűségei, az időtartamukat meghatározó tényezők. A hangrendszer áttekintése a fonológiai funkciók szempontjából. Az egyes hangok hagyományos helyesírási jelölésének szabályai és a legfontosabb kivételes írásmódok. A szótagok és a szótagolás.

Mondathangtan. A liaison, az élision és az un. kötelező hiátus jelenségei: a hangsúly és az intonáció.

Alaktan. A szófajok, a meghatározásukra és jellemzésükre vonatkozó főbb módszerek. A névszók és az igék alakváltozatainak teljes rendszere, beleértve valamennyi, a mai irodalmi és köznyelvben még használatos un. kivételes alakot. Az alakok közvetlen ismeretén kívül követelmény az egyes paradigmák és paradigmátípusok felépítési szabályszerűségeinek világos, áttekinthető leírása is. Egyes szófajok /elsősorban névelők és névmások/ mondatbeli használatának sza-

bályszerűségeiről összefoglalóan az alaktani ismertetéssel kapcsolatban is számot kell tudni adni.

Mondattan. A mondat meghatározása, típusai, a kijelentő mondat alapsémája, az un. hiányos mondatok. A főnévi szintagma szerkezete, elemeinek /névelő, ill. vele azonos funkcióju meghatározó szók, jelző, complément du nom, apposition/ szerkesztésére, egyeztetésére, helyére, leghagyására stb. vonatkozó szabályok.

Az egyszerű mondat részei: az alanyként, tárgyként, határozóként szereplő szófajok: az igei és az igei-névszói állítmány.

Az alany és az állítmány közötti viszony típusai /cselekvő, szenvedő, visszaható, személytelen szerkezetek/; az alany és az állítmány közötti egyezés. Az állítmány és a tárgy közötti kapcsolat: a tárgyasság problémája. Az összetett igeidők participiumának egyezése az alannyal, illetve a tárggyal.

Az igemódok és az igeidők használata az egyszerű mondatban. A kijelentő mondat részeinek szórendje; a hangsúlytalan névmásokkal képviselt mondatrészek elhelyezése.

A kérdés mondatana, a kérdőszók és kérdő névmások használata. A tagadás mondatana. A mondatösszetétel típusai. A mellérendelés. A mellékmondatok típusai, vonatkozó mellékmondat /ezzel kapcsolatban a vonatkozó névmás különböző alakjainak használata, az un. antécédent szerkesztési szabályai/, que kötőszóval bevezetett mellékmondatok, feltételes mellékmondatok és a feltételes összetétel szerkesztési sajátosságai, az un. függő kérdésként szereplő mellékmondatok, egyéb kötőszókkal és kötőszószerkezetekkel bevezetett mellékmondatok. Az igeidők és igemódok használata a mellékmondatokban. Mellékmondatok helyettesítése főnévi igenévvel és participiummal.

A szókincs. A francia szókincs jellemzése. Szóképzés, szóösszetétel, szókölcsönzés a mai francia nyelvben.

Kötelező szakirodalom:

Eckhardt Sándor: Mai francia nyelvtan
Terra, Budapest 1966

Kelemen Jolán: Syntaxe du français moderne
Egy. Tankönyv 1968

Elmélet: 1. félév: heti 1 óra, 2-4. félév heti 2 óra

Gyakorlat: 1-4. félév heti 1 óra

Kollokvium: 2. félév /fonetika, alaktan/

Bevezetés az ujlatin összehasonlító nyelvtudományba

E tárgy oktatásának célja, hogy megvilágítsa a neolatin nyelvek kialakulásának főbb vonásait, az egyes neolatin nyelvek helyét a népi latinságból fejlődött neolatin nyelvek családjában, és képet adjon a latin nyelvrendszer szerkezeti változásairól. A nyelvfejlődés tanulmányozása során a hallgató előtt a nyelvfejlődés történeti dialektikus képe bontakozzék ki a latin nyelvtől a mai francia nyelvállapotig.

A tárgy anyagának tematikus részletezése:

A történeti-összehasonlító módszer keletkezése és alkalmazása a neolatin nyelvekre, a módszer értékelése, eredményei és fogyatékosságai, használhatóságának problémája. Kitekintés a későbbi módszerekre /szófeldrajzi módszer, "Wörter und Sachen", a szinkronikus és diakronikus módszerek ellentéte és egysége/. Az ujlatin összehasonlító nyelvészet kézikönyvei, szótárai, bibliográfiai segédeszközei.

A neolatin nyelvek felsorolása és rövid jellemzése, felosztásuk módja /Diez, Bartoli, Alonso/.

Az un. vulgáris latin nyelv mivolta, az erre vonatkozó nézetek kritikai értékelése. A Római Birodalom felbomlásának vázlatos ismerete, a neolatin nyelvek kialakulásának történelmi, gazdasági és politikai feltételei. A népi latin nyelv ismeretének forrásai /Plautus, orvosi és szakácskönyvek, egyéb szövegek, feliratok, az Appendix Probi stb/.

A klasszikus és népi latin nyelv szókincsének viszonya a neolatin szókincshez. A neolatin nyelvek szókészletének sajátos, történetileg meghatározott összetétele.

A latin hangrendszer szerkezeti átalakulása /a magánhangzók rendszerének átváltása a mennyiségi elvről a minőségire/, a három minőségi rendszer /italikus, keleti, szárd/. A magán- és mássalhangzók fejlődését meghatározó tényezők /hangsúly, nyílt ill. zárt szótag, hangkörnyezet/. A népi latin hangok megfelelői az ujlatin nyelvekben, mássalhangzó-csoportok jellegzetes fejlődése.

Névszók /főnév, melléknév, névmás, számnév/ ragozásának átalakulása /átmenet a szintetikus típusból az analitikusba/. A semleges nem kiküszöbölésének folyamata /maradvány-jelenségek/, új többes számu alaktípusok. A melléknév fokozása. A névelő kialakulása. A nyomatékositott mutatónévmások összefüggése a névelő keletkezésével. A névmások konzervatívabb jellege. Az önállóan jelzőként használt alakok fejlődése. Kérdő, vonatkozó és határozatlan névmások. A határozószó az ujlatin nyelvekben /régli és új típusok viszonya/. A -mente képző.

Az igeragozás rendszerének átalakulása, a veszendőbe ment és az ujonnan keletkezett igealakok. A négy konjugáció további sorsa a neolatin nyelvekben /átcsapások, egybeolvadások/. Az egyes igeidők és igemódok történetének áttekintése. Jelen idő, parancsoló mód, imperfectum. Az ujlatin perfectum kialakulásának folyamata. A mult idejű melléknévi igenév története. A régmult ujjászervezése és részleges továbbélése. A jövő idő képzésének új típusai /nyugaton és a románban/. Az új típusu szenvedő igealakok. A feltételes mód neolatin alakjai.

Az ujlatin mellé- és alárendelő kötőszavak története s ezzel kapcsolatban a legfontosabb mondattani problémák /az accusativus cum infinitivo nagymértékű helyettesítése kötőszavas mellékmondat-
tal, a mondatrészek sorrendjének nagymértékű megmerevedése/.

Kötelező szakirodalom:

Herman József: A francia nyelv története
Gondolat, Budapest 1966

Ajánlott irodalom:

Édouard Bourciez: Éléments de linguistique romane
Klincksieck, Paris 1946

A francia nyelv története

E tárgy oktatásának célja, hogy a hallgatók megismerjék azt a nyelvtörténeti folyamatot, amelynek eredményeképpen a mai francia nyelv rendszere kialakult, és a régi - a maiól lényegesen eltérő - francia nyelv legjellemzőbb vonásainak ismeretében képesekké válnak segédeszközük igénybevételével középkori francia szövegek eredetiben való elolvasására.

A tárgy anyagának tematikus részletezése:

A francia nyelvtörténet korszakai. A francia nyelv előtörténetének és kialakulásának fő szakaszai /Gallia romanizációja, a frank hódítás, a francia nyelvű írásbeliség kezdetei/. Az ófrancia korszak: az ófrancia hang- és alaktan, a fontosabb mondattani szabályszerűségek /a névszóragozás eseteinek használata, személyes névmások és névelők használata, a szórend sajátosságai, mód- és időhasználat/; az ófrancia szókincs jellemzése; az ófrancia szövegek legfontosabb helyesírási sajátosságai. Az ófrancia dialektusok áttekintése.

A középfraancia korszak /XIV-XVI. sz./ hangtani és alaktani változásainak áttekintése; a helyesírás alakulása. A szókincs története: "tudós" kölcsönszók tömeges beáramlásának problémája. A tájnyelvi írásbeliség eltűnése. A francia nyelvű nyelvtani és szótáriródalom kezdetei a XVI. században; a francia nyelv a nemzeti nyelvvé válás útján: a francia nyelv a hivatalos életben és különböző tudományterületeken; a francia nyelv védelmének és a hazafias öntudatnak összekapcsolódása. A klasszikus irodalmi nyelv kialakulása a XVII. században, Malherbe, Vaugelas tevékenysége. A Francia Akadémia szerepe. A klasszikus irodalom nyelve és a hozzákapcsolódó beszélt nyelvi norma jellemzése.

Hangtani, alaktani, mondattani változások a XVII. és XVIII. század során. A szókincs fejlődése. A mai helyesírási szabályszerűségek fokozatos kialakulása a XVII-XVIII. században. A francia polgári forradalom hatása a szókincs fejlődésére és a francia nyelv szerepére, elterjedtségi körére. A nyelvi változások főbb tendenciái a XIX.

század kezdete óta. Eredetiben olvasandó középkori francia szövegek:
lásd a kötelező irodalmi olvasmányok jegyzékét.

Kötelező szakirodalom:

Herman József: A francia nyelv története
Gondolat, Bp. 1966

Herman József: Précis d'histoire de la langue française
Tankönyvkiadó, Bp. 1967

Ajánlott irodalom:

Ch. Bruneau: Petite histoire de la langue française
Colin, Paris 1958

Marcel Cohen: Histoire d'une langue: Le français
Éd.Sociales, Paris 1967

Elmélet: 7-8. félévben heti 2 óra

Gyakorlat: Nyelvészeti szeminárium /választható/

Kollokvium: -

A francia irodalom története

A francia irodalomtörténet tanításának célja, hogy a hallgató megismerkedjék a rekonstruált korszakok képével, a bennük foglalt áramlatokkal, folyamatokkal, a művek létrejöttének körülményeivel, az alkotói pályák alakulásával, és ugyanezzel eljusson a műalkotás lényegi kérdéseire is az irodalom történeti folyamatai dialektikus mozgásának felismerésével. Ezért olyan történeti, művelődéstörténeti, stilisztikai, marxista esztétikai és irodalomelméleti ismereteket kell, hogy megszerezzen, mely ismeretek segítségével - gazdag irodalomélményre támaszkodva - a kritikai és a történeti szemlélet egységében legyen képes a műalkotást vizsgálni, látni, láttatni, azt megfelelő helyére tenni, és - esetleg az irodalomtudomány valamelyik ágában - specializálódni.

A francia irodalmi ismeretek követelményeinek tematikus részletezése:

A középkor irodalma . A francia nyelvű írásbeliség kezdetei; a hagiográfiai irodalom áttekintése.

Az ófrancia eposzok: a műfaj jellemző formai és tartalmi jegyei, az eposzok eredetére és kialakulására vonatkozó elméletek; az eposzciklusok áttekintése, a Roland-ének alaposabb ismerete; a hűbéri anarchia és a kezdődő királyi centralizáció társadalmi, politikai, erkölcsi problematikájának tükröződése a korai nagy eposzokban.

Az udvari regény: a műfaj általános jellemzése; az "udvari szerelem", a lovagi életideál társadalmi, történeti és irodalmi gyökerei /ez utóbbiaknál szükséges a trubadur-költészet áttekintő értékelése is/. Az un. antik regények áttekintése. Az Artur-mondakör eredetére vonatkozó főbb elméletek, a mondakör jellemzése; megjelenése a francia irodalomban: Wace, Marie de France. Chrestien de Troyes működésének ismerete, egy-két regényének részletesebb elemzése alapján. A Tristan-regény és viszonya az udvari regény problematikájához. A városi polgárság antiklerikális és antifeudális ihletésű irodalma, különös tekintettel az un. satirikus irodalomra /a Roman de Renart áttekintése, a fabliau-műfaj jellemzése néhány fabliau alapján/. A

Roman de la Rose Jean de Meung-féle részének irodalom- és gondolkodástörténeti jelentősége. Az Aucassin et Nicolette-játék sajátos műfajltörténeti és irodalomtörténeti helye.

A XIV-XV. század irodalmának általános jellemzése: az egyházi kultúra és a lovagi erkölcs bomlásának, a régi feudális hierarchia szétesésének irodalmi tükröződése.

A líra történetének áttekintése; Villon, mint a középkori líra történetének csúcspontja, kora problematikájának költői summázója, költészetének elemző áttekintése.

A középkori dráma történetének áttekintése: misztériumjátékok, farce.

A Pathelin-mesterről szóló játék részletesebb ismerete.

A francia reneszánsz irodalma. A reneszánsz és humanizmus fogalma, kialakulásának történeti-társadalmi feltételei Európában általában és Franciaországban különösen. Evangelizmus, prereformáció, reformáció, ellenreformáció, vallásháborúk. Az italianizmus. Az antikvitáshoz való új viszony, az antik kultúra szerepe az új emberideál és műveltségi eszmény, valamint az újkori francia irodalom kialakulásában, filológia és erudíció a humanizmusban. A humanizmus és a természettudományok, a humanizmus történelem- és társadalomszemlélete, a középkorral való összehasonlításban is. A nemzeti nyelv és nemzeti irodalom kérdése.

A francia költészet fejlődése a XVI. században Clément Marot, Maurice Scève és a Pléiade, elsősorban Ronsard és Du Bellay munkássága alapján.

Az antik minták követése és az eredetiség problémája. Petrarkizmus, platonizmus, tudós költészet, hermetizmus. A Pléiade programja, története és jelentősége.

Az elbeszélés és a novella műfaja a XVI. században, Marguerite de Navarre.

Rabelais munkássága mint a humanizmus felfelé ivelő szakaszának összefoglalása, a Gargantua és a Tiers Livre alaposabb ismerete.

A humanizmus válságának manierista kifejeződése Montaigne Esszéiben.

A francia barokk és klasszicizmus irodalma. A barokk irodalom eszmeisége, megjelenési formáinak sajátosságai a költészetben, a regényben, a drámában. Malherbe klasszicista doktrínájának kialakulása, a költészet reformja. A klasszicista dráma és drámai hős megszületése Corneille-nél /ennek történelmi feltételei; monarchia és egyéniség/. A karteziánus racionalizmus; Descartes Discours-jának megismerése. A francia janzenizmus és ideológiájának jelentkezése az irodalomban. Pascal tragikus világképe. A libertinizmus irodalmi hatása. A Fronde történelmi jelentősége, XIV. Lajos monarchiájának történelmi szerepe /a polgári egyéniség problématikája mint az abszolút monarchia válságának kifejeződése az irodalomban/. Molière, Racine, La Fontaine, Mme de La Fayette, La Rochefoucauld munkásságának részletesebb ismerete. A klasszicista doktrína elveinek összefoglalása Boileau Ars poeticájában. A levélműfaj. A klasszicizmus bomlásának kezdetei. A régiek és modernek vitája /eszmetörténelmi szempontból is/. La Bruyère, Saint-Evremond, Fénelon összefoglaló értékelése.

A francia felvilágosodás irodalma. A francia felvilágosodás társadalomtörténelmi és filozófiai gyökerei, helye és szerepe az európai felvilágosodásban. A filozófia és a filozófus fogalma a XVIII. században, a "filozófikus irodalom". A természettudományok és a társadalomtudományok helyzete és fejlődése, a tudományos világnézet igényének térhódítása. A felvilágosodás racionalista jellege, idealista és materialista áramlatok. A XVIII. századi francia polgárság, valamint az írók viszonya a feudális rendhez, a feudális rend és ideológia bírálatának főbb területei és irányai, a társadalmi viszonyok, az egyház és a vallás kritikája. Vallási türelem, szkepticizmus, relativizmus, deizmus, ateizmus. A felvilágosult abszolútizmus és az alkotmányos monarchia problémája. A felvilágosodás mint a francia forradalom eszmei előkészítése. A nagy francia forradalom és az irodalom.

A XVIII. század viszonya a klasszicizmushoz, a klasszikus

esztétikához és izléshez, a főbb irodalmi műfajok fejlődése. Az antik és a XVII. századi klasszikus minták követésének, illetve az irodalmi megújulásnak a problémái. A francia preromantika, a szentimentalizmus kialakulása és idegen mintái. Az irodalmi élet /szalonok, kávéházak, klubok/.

A francia felvilágosodás írói közül Montesquieu, Voltaire, Rousseau és Diderot munkásságának, továbbá az Enciklopédiának és történetének átfogó és alaposabb ismerete. Kellő tájékozottság a materialista filozófia más képviselőinek /La Mettrie, Holbach, Helvétius/ munkásságában.

A fent idézett legfontosabb szerzőkön kívül a dráma fejlődésének áttekintéséhez; Le Sage, Marivaux és Beaumarchais munkássága; a regény fejlődésének áttekintéséhez; Le Sage, Marivaux, Prévost és Laclos munkássága. A francia líra; költészet fejlődésének problémái André Chénier munkásságának tükrében.

A XIX. és XX. század irodalma. A francia társadalom forradalom utáni fejlődésének irodalmi következményei, az irodalom és az író helyzete a polgári viszonyok között. Az irodalom helyzete az első császárság idején. A korai romantika. A romantika mint a megváltozott társadalmi és irodalmi viszonyok kifejeződése. A francia romantika előzményei; forrásai más európai irodalmakban. Romantika és klasszicizmus, irodalmi viták a restauráció alatt. A restaurációs romantika főbb jellemzői, társadalmi és ideológiai meghatározói, politikai kétarcúsága. A júliusi forradalom irodalmi következményei, a szociális romantika, a l'art pour l'art, a kritikai realizmus kibontakozása. A júliusi monarchia társadalmi ellentmondásainak tükröződése a kor irodalmában és történetírásában. A romantika válsága a 40-es években. A februári forradalom után kibontakozó társadalmi válság hatása a polgári ideológiára és az irodalomra. Az irodalmi fejlődés főbb meghatározói a második császárság idején, író és közönség viszonya. Romantika és realizmus 1848 után, a Parnasse és a l'art pour l'art. A polgári társadalom és civilizáció hanyatlásának kifejeződése a kor irodalmában. A porosz-francia háberu és a Kommun hatása és következményei,

az imperialista korszak ellentmondásainak tükröződése az irodalomban. A naturalizmus elmélete és gyakorlata, irodalomtörténeti jelentősége. A századvég lírai költészete, a szimbolizmus előzményei, kibontakozása és hatása. A Dreyfus-ügy és az irodalom. A századforduló irodalma. A munkásmozgalom és a szocialista eszmék hatása az irodalomra. A polgári irodalom legjelentősebb törekvései az első világháború előtt. Az első világháború irodalmi következményei: avantgarde irányzatok, izmusok, különös tekintettel a szürrealizmusra. A két háború közötti polgári irodalom viszonya a polgári társadalomhoz és a kommunista világmozgalomhoz, e viszony irodalmi tükröződése különös tekintettel egyfelől a továbbélő kritikai realizmusra és a jelentkező szocialista realizmusra, másfelől az olyan irányzatokra, mint a szürrealizmus és az egzisztencializmus; a második világháborús válság és az ellenállás irodalma. 1945 utáni irodalmi és filozófiai áramlatok /új regény, abszurd dráma/.

Mind a XIX., mind a XX. századi irodalom esetében áttekintéssel kell rendelkezni az egyes műfajok /költészet, regény, dráma/ általános fejlődésének főbb irányairól és jellemzőiről.

A XIX. század irodalmából a következő írók munkásságának alaposabb ismerete szükséges: Hugo, Stendhal, Balzac, Flaubert, Baudelaire, Rimbaud, Verlaine, Zola. Néhány jelentős, illetve jellemző mű [szükséges esetben szemelvények/ ismeretében áttekintő értékelést kell adni a következőkről: Chateaubriand, Mme de Staël, Constant, Lamartine, Vigny, Musset, G. Sand.

Gautier, Mérimée, Sainte-Beuve, Michelet, Nerval, Goncourt-fivérek, Taine, Renan, Vallès, Maupassant, Mallarmé.

A XX. század irodalmából a következő írók munkásságának alaposabb ismerete: Proust, R. Martin du Gard, Apollinaire, Éluard, Aragon, Sartre, Camus. A fenti módon értékelő áttekintést kell adni a következőkről: France, Rolland, Barbusse, Gide, Claudel, Valéry, Jammes, Mauriac, Cocteau, Giraudoux, Colette, Malraux, Saint-Exupéry, Anouilh, Salacrou, Simone de Beauvoir, Saint-John Perse, Breton, Beckett.

Elmélet: 1.-8. félévben heti 2 óra

Gyakorlat: 2.-4. félévben "Irodalomtörténeti szeminárium"
/kötelező/

5.-8. félévben "Irodalomtörténeti szeminárium"
/választható/

Kollokvium: 2. és 6. félévben összevont vizsga az 1. és 2.,
illetve az 5. és 6. félévben előadott anyagból.

A mai francia kultúra kérdései

Az anyag a tárgy jellegéből következően szinte évről-évre változhatik, s csak lényeges körvonalaiban adható meg:

A francia irodalmi aktualitás; az oktatást megelőző néhány év során megjelent jelentősebb új művek, új irányzatok kritikai ismerete. Ezzel kapcsolatban a főbb francia szépirodalmi folyóiratok ismerete; a francia könyvkiadás helyzete, a legfontosabb kiadók. A francia sajtó.

A francia irodalomtudomány aktuális problematikája és legújabb eredményei.

A francia nyelvtudomány aktuális problematikája és legújabb eredményei.

A színház- és filmművészet jelenlegi helyzete Franciaországban.

Ideológiai áramlatok a mai Franciaországban.

A francia oktatási rendszer, a közoktatás jelenlegi helyzete.

A francia tudományos élet szervezete.

A mai francia zene és képzőművészet legfőbb irányzatainak áttekintése.

A francia belpolitikai helyzet; a francia munkásmozgalom helyzete és harcai napjainkban.

Elmélet: 9. és 10. félévben heti 1 óra

Gyakorlat: -

Kollokvium: -

Nyelv- és stílusgyakorlatok

E tárgy oktatásának célja, hogy négyéves egyetemi tanulmányai végén a hallgató szó- és kifejezőskincse kiterjedjen a mindennapi élet témáira, fogalmaira, beszédfordulataira és tipikus helyzeteire; a kulturális élet területeire; szakterületének terminológiájára, a szakismeretek szabatos, szakszerű és vitaképes kifejezésére; az általános műveltség körébe tartozó tudományos-technikai témák idegennyelvi megértésére és megfogalmazására; a gazdasági, politikai és társadalmi élet általánosan használt terminusaira.

Minimális követelmény az általános és középiskolában elsajátítottakkal együtt mintegy 7 ezer szótári címszó és ezzel kapcsolatos 600 állandósult köznyelvű szókapcsolat aktív tudása, valamint 14-15 ezer szótári címszó ismerete.

Stílusismeretének, stílusérzékének és receptív stíláriis jártaságának olyan szintűnek kell lennie, hogy az idegen nyelvű írásban és beszédben a feltűnő hungarizmusokat elkerülje, ismerje a köznyelvi beszéd- és fogalmazási fordulaton belül alkalmazható szó- és kifejezőskincs stílusértékét.

Az elsajátított szó- és kifejezőskincs, a részletes nyelvi és stílusztikai ismeretek és készségek aktív birtokában:

- szótár használata nélkül folyamatosan olvassa a francia nyelvű általános és filológiai szövegeket;
- tudja ezeket anyanyelvére fordítani a magyar nyelv és stílus normáinak megfelelően;
- írásban szabatosan, nyelvtani és helyesírási hibáktól mentesen fogalmazzon - nem követhet el hibákat a közhasználatu szókinccs alkalmazása közben;
- magyar szöveg alapján hungarizmusoktól és súlyos nyelvi-, nyelvtani hibáktól mentes francia fordítást tudjon készíteni;
- könnyedén értse a mindennapi témájú, vagy a szakmai vonatkozásu normális sebességű francia nyelvű élőbeszédet;
- az ismeretlen szavakat és kifejezéseket olvasáskor és élőbeszéd hallgatása közben a szöveg-összefüggés alapján értelmezni tudja;

- érje el a francia nyelvű társalgásban, vitában való aktív részvétel szintjét;
- világosan és szabatosan, a nyelvtani szabályok biztos alkalmazásával, a legfontosabb stiláris rétegek tudatos elkülönítésével és feltűnő hungarizmusok nélkül beszéljen franciául;
- kiejtése mind felolvasáskor mind összefüggő beszédben, mind pedig dialógusban legyen korrekt, érthető és természetes, amely tanuskodik a kiejtési szabályok pontos ismeretéről; hangképzésében, hangsúlyozásában egyaránt legyen mentes a hungarizmusoktól és egyéb idegen nyelvi interferenciáktól; közelítse meg az irodalmi nyelvi normát.

Az elsajátított ismeretek, jártasságok és készségek birtokában a hallgatónak kellően felkészültnek kell lennie arra, hogy a francia nyelvet módszertani és pedagógiai tudásának segítségével a magyar anyanyelvűeknek a középiskolában eredményesen tanítani tudja.

Gyakorlat: 1.-4. félévben heti 3 óra

5.-6. félévben heti 4 óra

7.-8. félévben heti 3 óra

9.-10. félévben heti 2 óra

Kötelező olvasmányok

Nyelvészet

Lásd az egyes nyelvészeti tárgyak programja tematikus részletezésének végén!

Irodalom

A XI-XV. század irodalmából

Chanson de Roland - az egész mű ismerete modern francia fordításban és legalább 200 sor ófrancia eredetiben; *

Chrétien de Troyes: Chevalier de la Charrette vagy Yvain, ebből mintegy 200 sor ófrancia eredetiben; *

Aucassin et Nicolette magyar fordításban, néhány fejezet eredetiben.*

Tristan et Yseut /Bédier modern francia feldolgozásában/;

Rutebeuf: 2-3 vers; 2-3 fabliau;

Charles d'Orléans: 5-6 költemény;

Villon: 6 ballada, mintegy 300 sor a Nagy Testamentumból; *

Pathelin.

* Nyelvészeti szempontból is elemezendő.

A XVI. század irodalmából

Rabelais: válogatott fejezetek valamennyi kötetből, különösen a Gargantus-ból

Du Bellay: 10-15 szonett a Regrets c. kötetből;

Ronsard: 20-30 költemény;

Montaigne: 3-4 válogatott, terjedelmesebb esszé.

A XVII. század irodalmából

Corneille: La Cid, Horace, Cinna, Polyeucte;

Pascal: Pensées /bő válogatás/, Provinciales /1-2 levél/;

Madame de La Fayette: La Princesse de Clèves;

Molière: 6-8 darab;

La Fontaine: Fables bő válogatásban, 2-3 Conte;

Racine: 5-6 darab;

Boileau: 2-3 szatira, Art poétique;
La Bruyère: Caractères /bő válogatás/; Malherbe, Scarron, La Roche-
foucauld. Madame de Sévigné, Fénelon, Bayle /szemelvények/.

A XVIII. század irodalmából

Montesquieu: Les Lettres persanes; L'Esprit des lois /szemelvények/;
Marivaux: 1-2 darab, La Vie de Marianne /szemelvények/;

Le Sage: Gil Blas, esetleg rövidítésekkel;

Prévost: Manon Lescaut;

Voltaire: néhány filozófiai levél, szemelvények a Filozófiai Szótár-
ból és valamely történeti művéből, 15-20 levél. Candide, Zadig,
Ingénu, Zaïre;

Diderot: La Religieuse; Le Neveu de Rameau; 1-2 filozófiai műve
és egy drámája, szemelvények esztétikai műveiből;

Rousseau: Discours sur l'origine de l'inégalité, Confessions-ből
bő szemelvények, Emile /esetleg kisebb kihagyásokkal/, szemelvények
a Nouvelle Héloïse-ből;

Beaumarchais: Barbier de Séville, Le Mariage de Figaro;

Bayle, Fontenelle, Saint-Simon, Buffon, Lacroix, Chénier műveiből, az
Enciklopédiából és a forradalmi szónokok műveiből szemelvények.

A XIX. és XX. század irodalmából

Chateaubriand: René, Atala, részletek a Mémoires d'Outre-Tombe-ből

Lamartine: 10-15 verse

Vigny: 10-15 verse, Chatterton

Hugo: Bő szemelvények versesköteteiből, 1-2 színmű, 2-3 regény

Musset: 10-15 vers, 2-3 színmű, Confessions d'un enfant du siècle

Balzac: 3-4 regény

Stendhal: Le Rouge et le Noir, Chartreuse de Parme

Mérimee: Chronique de Charles IX., Carmen

Flaubert: Education sentimentale, Madame Bovary

Vallès: L'Insurgé

Zola: 2-3 regény

Maupassant: 1 regény, 10-15 novella

Baudelaire, Verlaine, Rimbaud, Mallarmé: bő szemelvények

A. France: 1-2 regény, néhány novella

Romain Rolland: 1-2 regény

Barbusse: Le Feu

Proust: kb. egy kötetnyi szemelvény

Gide: 1-2 regény

Roger Martin du Gard: 2 regény

Mauriac: 1 regény

Az évi tematika szerint változóan két szerző egy-egy műve a következők közül: Colette, Cocteau, Giraudoux, Duhamel, Maurois, Larbaud, Malraux, Saint-Exupéry, Simone de Beauvoir, Beckett;

Aragon: 1-2 regény

Camus: 1-2 regény

Sartre: La Nausée, 1-2 novella, 1-2 darab

Apollinaire, Aragon, Eluard költészetéből bő válogatás

Verhaeren, Jammes, Valéry, Claudel, Supervielle, Reverdy, Prévert verseiből szemelvények

Giraudoux, Anouilh, Salacrou: 1-2 darab

A fentiekén kívül jellemző kisebb szemelvények Madame de Staël,

Sainte-Beuve, Michelet, Taine, Renan műveiből, valamint a nagyobb

XIX.-XX. századi szerzők kritikai munkásságából. A parnasszisták és a kisebb szimbolisták néhány verse.

Latin nyelv

/Kiegészítő nyelvtanfolyam olyan I.-II. éves francia szakos hallgatók számára, akik nem rendelkeznek latin érettségivel./

E tárgy oktatásának célja a középiskolás foku latin nyelvi ismeretek pótlása. E tanfolyam kíván segítséget nyújtani a latinból nem érettségizett hallgatóknak ahhoz, hogy a latinból érettségit tett társaikkal azonos színvonalra fejlődhessenek, és ezáltal valamennyi francia szakos hallgató számára a neolatin és a nyelvtörténeti tanulmányok szempontjából nélkülözhetetlen latin nyelvi alapismeretek egyenlőképp biztosítva legyenek.

A tárgy tematikus részletezése:

I. évek részére

Olvasmány-rész

I. olv.

II. olv.

III. olv.

IV. olv.

V. olv.

VI. olv.

VII. olv.

VIII. olv.

Nyelvtani rész

A "a" tövű főnévragozás

A "a" tövű igeragozás praes. imp.

Az "e, msh., i" tövű igék

Praet. imp.

Imperativus

Az "o" tövű főnevek

Melléknevek

Praes. perf.

A mássalhangzós tövűek

"i" tövű fő- és melléknevek

Praet. perf.

Az "u" tövű főnevek

Futurum imperf.

Az "e" tövűek

Melléknév fokozás

Adverbium

Névmások I. rész

coniunctivus

Névmások II.rész

Számnév.

Coniunct. II.rész

IX. olv.	A passzív igeragozás Igenevek
X. olv.	A passiv perf. actio.
XI. olv.	A pass. igenevek

II. évek részére

Olvasmányi rész

Szemelvények C. Julius Caesar

De bell. Gall.

Szemelvények Ovidius Metam.

Fasti

Szemelvények

Phaedrus verseiből

Szemelvények

Livius: Ab urbe cond.

Szemelvények

M.T. Cicero műveiből

Szemelvények

Vergilius Maro műveiből

Szemelvények

Az Aeneisből /folytatás/

Szemelvények

Catullus műveiből

Szemelvények

Horatius műveiből

Szemelvények

C. Tacitus Annales-ből

Nyelvtani rész

Az ésszerű mondat szerkezet

Mellérendelés fajtái

Az alárendelő mondatok

Consecutio temp.

Kijelentő alanyi tárgyi m.mondat

Infinitívuszos szerkezetek

Kérdő, alanyi, tárgyi m.mondat

Fel szólító m.mondat

ut, qui conuinctivus

Az okhatározó mellékmondat

Abl. absolutus

Az időhatározó m.mondat

Gerundiumok.

Megengedő mell.mondat.

Oratio obl.

Horatius és a klasszikus vers-
formák

A vonatkozó m.mondat.

Tacitus hatása az európai
történetírásra.

Megjegyzés: Az oktatás négy féléven át folyik heti 2 órában.

Félévenkénti óraszám: 28.

Tankönyv:

Komor I-Révész M: Latin nyelv I.

Latin nyelv II.

Egységes jegyzet, Tankönyvkiadó Bp.

Gyakorlat: 1.-4. félévben heti 2 óra

Kollokvium: 4. félévben záróvizsga

Bevezetés a nyelvtudományba

A tárgy oktatásának célja:

Ez a kollégium fontos előkészítője a nyelvszakos tanárok nyelvészeti szakképzésének. Feladata: megismertetni a hallgatókkal a nyelvtudomány általános problematikájának alapjait, s ezzel át-hidalni azt a szakadékot, amely a középiskolai nyelv- és nyelvtan-
oktatás és az egyetemi nyelvészeti szakképzés között van; másrészt - előzetes áttekintést adva - segíteni őket abban is, hogy a további szaktanulmányoknak némileg mozaikszerűen előtűnő studiumait egymás-hoz kapcsolhassák és egymásra vonatkoztathassák majd.

A tananyag tematikus részletezése:

A nyelv fogalma; társadalmi szerepe, gondolkodásunkhoz kö-töttsége; jelyszerűsége, rendszerszerűsége, konvencionálitása.

A hang két arculata /fizikai és nyelvi/ s a hangtan két as-pektusa /fonetika és fonológia/. - A morféma kettőssége /hangalak és jelentés/, ezek egysége /formai és szemantikai minimum/; alaknak, je-lentésnek és a kettő kapcsolatának konvencionálitása. Morfémaalternáció, morfonológia, morfonetika. Morfémaosztályok. Elemi és szerkesztett je-lek két fő osztálya /lexéma és gramméma/, alosztályaik. - A beszédben felhasznált minimum: a glosszéma. Fajtái és szerkezettypusai. A glosz-széma beépülésének két formája: a szintagmatag és a mondatfunkciós rész. A szintagma és a mondat szerkezeti és nagyságrendi eltérése. - Átte-kintés; a beszédbeli szerkezeti kapcsolatok és a nyelvbeli paradig-matikus kapcsolatok.

A nyelv működése és fejlődése. A nyelvi megoszlás: vízszintes tagolódás /nyelvjárások/, függőleges tagoltság /csoport- és rétegnyel-vek/. A fejlődés alapvető oka, kikényszerítője / a kommunikációs szük-séglet változása/ és konkrét lefolyásának szabályozója / a rendszer állománya és alkata/. A változások főbb formái.

A nyelvtudományi vizsgálódás fajtái, tárgya, szemlélettípu-sai, magatartásformái; kapcsolata más tudományokkal; autonómiájának kérdése.

A nyelvtudomány történetéből: kezdetek a klasszikus ókorban;
a logikai kötöttség kora, a lélektani kötöttség kora; a történeti vizsgálódás kifejlődése, a leíró vizsgálat kialakulása. A mai sokszínűség.

Kötelező szakirodalom:

Deme László: A nyelvről - felnőtteknek

Gondolat, 1966

Ferdinand de Saussure: Bevezetés az általános nyelvészetbe

Gondolat, 1967 5-72, 91-127 és 287-289.

Szakonként egy, a 3. foglalkozási órán közlendő idegen nyelvű mű, illetőleg annak kijelölendő részlete.

Ajánlott irodalom:

Gombocz Zoltán: Nyelvtörténeti módszertan

A magyar nyelvtudomány kézikönyve 1. füzet.
1922.

Tompa József szerk.: A mai magyar nyelv rendszere

Akadémiai Kiadó, 1961. I. kötet
7-37, 143-192.

Kelemen János: Mi a strukturalizmus?

Kossuth, 1969. 24-55.

Elmélet: Az 1. félévben heti 1 óra /nem magyar szakosoknak/

/Az általános nyelvészeti ismeretek a "Francia leíró nyelvtan"-ból teendő szigorlat tárgyát képezik; lásd a "Francia leíró nyelvtan" c. tárgy tematikus részletezését./

Bevezetés az irodalomtudományba

A tárgy oktatásának célja, hogy a hallgatók készségét kialakítsa a francia filológiai problémák megközelítésére, megoldására, felkészítse őket a műalkotás komplex elemzésére, szintetizálja a középiskolai esztétikai alapismereteket, az elméleti anyagot modern francia irodalmi szövegekkel illusztrálva.

A bevezetés az irodalomtudományba című tárgy tematikus részletezése:

1, /elmélet/: Az irodalomtudomány fogalma, helyzete a tudományok rendszerében.

A filológiai munka sajátosságai, módszerei /bibliográfiák ismerete, jegyzetelés, filológiai apparátus készítése, esszé, beszámoló és szemináriumi dolgozat készítése/.

/Ezt az elméleti részt központi előadásban kell hallgatni a nem magyar szakosoknak./

2, /gyakorlat/: A francia költészet sajátosságaival /verstani fogalmak, a francia klasszikus tragédia prozódiai jellegzetességei, a francia líra speciális kifejezésformái, francia klasszikus szövegek és modern költemények elemzése alapján./

A francia prózairodalom problémái /műfajok, nyelvi és stílusproblémák, fordítási gyakorlatok főleg XIX.-XX. századi szövegek feldolgozása és elemzése alapján/.

A modern francia dráma és a XX. századi dráma esztétikai problémái általában /egy-egy XX. századi szerző műveiből vett szemelvények alapján/.

A modern francia irodalomtörténet jellegzetes képviselői /Sainte-Beuve, Taine, Brunetière, Lanson, Thibaudet stb./.

A félév folyamán két ellenőrző dolgozat írása, a tanultak bemutatására.

Elmélet: heti 1 óra /csak a nem magyar szakosoknak/

Gyakorlat: heti 1 óra /minden francia szakosnak/

Kollokvium: a 2. félév végén az irodalomtörténeti kollokvium keretében.

A marxista-leninista esztétika alapjai

A tárgy oktatásának célja:

Az esztétikai oktatás célja a művészet legáltalánosabb törvényszerűségeinek a megismertetése. Az előadásoknak tárgyalniuk kell az esztétika történet legfontosabb elméleti eredményeit, különösképpen a marxista esztétika megállapításait és kategóriáit. Fontos cél annak megértetése, hogy az elvont esztétikai törvényszerűségeket nem spekulációs elmélkedés hozza létre, hanem a művészetből és a műalkotásokból kiinduló általánosító gondolkodás, és éppen ezért az elméleti felkészültség a művek mélyebb megértését teszi lehetővé. Az esztétikai előadásokban a műértelmező és műelemző bizonyításoknak mindig helyt kell kapniuk.

A tananyag tematikus részletezése:

Az esztétika és az esztétikum fogalma: A két fogalom különbségének tisztázása. Az esztétika tárgyának hagyományos és új meghatározása. A kallisztika bírálata. Az esztétikai kategóriák csoportosítása: általános és specifikus kategóriák. Az esztétika és a művészeteket tárgyaló többi tudomány. Az esztétika módszere, viszonya más tudományok módszeréhez.

Az esztétika történetének nagy korszakai: Antikvitás, középkor, reneszánsz, felvilágosodás, német klasszikus esztétika, orosz forradalmi demokraták, a marxizmus-leninizmus esztétikája.

A művészet kialakulása és az emberi munkatevékenység: A művészet kialakulásával kapcsolatos különféle elméletek bírálata: Biológiai eredet és játékelmélet. Az emberi munka teleológikus jellege. A valóság művészi elsajátításának marxi elmélete. Plehánov a primitív népek művészetéről és a művészet eredetéről.

Az érzéki megismerés törvénye: A művészi tükrözés fogalma. Művészet, tudomány, vallás tükröző sajátosságai. Az esztétika története és a tükrözés elmélete. A kifejezés- és alkotáselmélet bírálata. A művészi antropomorfizáció.

A szép: A szép az esztétikatörténet különböző korszakaiban. A

szép a természetben, társadalomban és a művészetben. A szép tárgyi és társadalmi meghatározottsága.

Tartalom és forma a művészetben: A tartalom és forma a mindennapi életben és a művészetben. A tartalom komponensei. A forma rétegei: belső és külső forma. A tipizálás törvénye. A forma objektivitása. A művészi tartalom-forma egység.

A realizmus fogalma: A realizmus és a naturalizmus közti minőségi különbség. A realizmus két hagyományos értelmezése: 1. ismerételeméleti; 2. történeti. Nagy realizmus. Parttalan realizmus.

Avantgarde: Az avantgarde kialakulásának történeti előfeltételei. Az avantgarde filozófiája és esztétikája. A polgári avantgarde és a szocialista kísérletek. Példák: Majakovszkij, Aragon, B. Brecht, József Attila stb.

A szocialista realizmus: A szocialista művészet két hagyománya: a polgári realizmus és a polgári avantgarde. A szocialista művészet és az új valóság. A stílus és a formakérdések. Irányzatosság, elkötelezettség, pártosság. Viták és kísérletek.

A művészi alkotó tevékenység és a befogadás:

Az alkotó személyisége. A tehetség kérdése. Szubjektivitás és objektivitás az alkotói folyamatban. A befogadói tevékenység jellemzői. Izlés és ítélet. A műalkotások befogadásának objektív és szubjektív feltételei.

Kötelező szakirodalom:

Szigeti József: Bevezetés a marxista-leninista esztétikába
I-II. köt.

Esztétikai olvasókönyv /szöveggyűjtemény/

Marx: Gaudasági-filozófiai kéziratok c. köt. Az elidegenedett munka és a Magántulajdon és kommunizmus c. fejezetek.

Lukács György: Az esztétikum sajátossága c. mű bevezetője.

Szocialista realizmus /szerk. Köpeczi Béla/ I-II. köt.
Gondolat 1970.

Elmélet: Az 5. félévben heti 1 óra.

Beszámoló: Az 5. félév végén.

V.

A kollokviumi követelmények meghatározása

A hallgató köteles a tantervben meghatározott kollokviumokat a kijelölt vizsgaidőszakban letenni.

A kollokvium tárgya általában az adott tantárgy két vagy egy féléven keresztül előadott anyaga. A tantárgy előadója által kijelölt szakirodalom és kötelező olvasmány anyagából való beszámolás előfeltétele az elméleti anyagból való kollokválásnak. A kollokvium nyelve francia.

VI.

Szigorlati követelmények

A szigorlat célja annak megállapítása, hogy a hallgató elsajátította-e a szak alapvető ismeretanyagát, ismeri-e azokat az összefüggéseket és rendelkezik-e azokkal az ismeretekkel, jártasságokkal és készségekkel, amelyek választott tudományterülete megfelelő szintű önálló műveléséhez és hivatása gyakorlatához elengedhetetlenül szükségesek. A szigorlat tehát komplex számonkérési forma, nem jelentheti a korábban már különböző formákban számonkért és lezárt anyag ismételt mechanikusan összevont menyviségi számonkérését. E körülménnyel a vizsgára való felkészülés során is számolni kell.

A szigorlaton általános követelmény, hogy a szigorló

- tudjon a vizsgakérdésekre logikusan felépített és szabatosan kifejtett, a szaknyelv ismeretét tükröző összefüggő válaszokat adni;
- bizonyítsa a szakanyaggal kapcsolatos problémák, feladatok stb. megoldásában szerzett jártasságát;
- mutassa be a tanultak alkalmazására irányuló készségét;
- legyen jártas a szakanyaghoz kapcsolódó ideológiai kérdésekben, a marxizmus-leninizmus általános tételeinek alkalmazásában.

A szigorló vegye figyelembe, hogy ismereteket készséggé alakítani, jól rendszerezett szakmai-elméleti tudást szerezni, az elmélettől a gyakorlathoz és a gyakorlattól az elmélethez vezető utakat, módszereket megismerni, a szaktudás önálló fejlesztésére és alkalmazására is alkalmassá válni - semmi esetre sem lehetséges a vizsgaidőszakban való "intenzív" tanulással. Sikeres szigorlat csak az egyetemi évek alatti tudatos, állandó és folyamatos készüléssel érhető el.

A szigorlat a bizottság előtt lefolytatott, egységes, egy jeggyel értékelt írásbeli és szóbeli vizsga. A szigorlat nyelve francia.

Követelmények:

I. Szigorlat:

A/ Írásbeli:

1. Ismeretlen francia irodalmi vagy publicisztikai szöveg /kb. 20-25 gépelt sor/ fordítása magyarra.
2. Ismeretlen magyar irodalmi vagy publicisztikai szöveg /kb. 15-20 gépelt sor/ fordítása franciára.

Az írásbeli megoldására 4 óra áll rendelkezésre; segédeszközként csak szótár használható.

B/ Szóbeli:

1. Nyelvészet: Francia leíró nyelvtan.
2. Irodalom: A XVII-XVIII. századi francia irodalom története.

A szóbeli vizsga tárgyainak részletes követelményeit "A francia nyelv és irodalom tantárgyi programja és követelményei" c. fejezet értelem-szerű idevágó részei tartalmazzák.

II. Szigorlat:

A/ Írásbeli:

Fogalmazás franciául a szigorlati anyagnak megfelelő irodalomtörténeti vagy nyelvészeti témáról.

Az írásbeli megoldására 4 óra áll rendelkezésre; segédeszközként csak szótár használható.

B/ Szóbeli:

1. Nyelvészet:
Az újlatin összehasonlító nyelvtudomány alapjai
A francia nyelv története
2. Irodalom:
A középkor és a Renaissance francia irodalma
A XIX-XX. század francia irodalma

A szóbeli vizsga tárgyainak részletes követelményeit "A francia nyelv és irodalom tantárgyi programja és követelményei" c. fejezet értelem-szerűen idevágó részei tartalmazzák.

VII.

**Államvizsga-követelmények
a tudományegyetemek tanári szakjai számára**

1. A bölcsészettudományi karok nappali tagozatának tantervei irányelvei a tanári szakok államvizsgáját az alábbiak szerint szabályozzák:

"A tanáriszakokon az államvizsga olyan komplex vizsga, amelyen a jelölt - egy nagyobb összefüggő problémakör önálló kifejtése kapcsán - arról ad számot, hogy rendelkezik a szaktanári és nevelői munkában nélkülözhetetlen alapvető szakmai, ideológiai, pedagógiai és módszertani ismeretekkel és készségekkel.

Az egyes szakok államvizsga-követelményeit a Művelődésügyi Minisztérium írja elő.

Az államvizsgára bocsátásnak feltétele /a tantervben előírt egyéb követelmények teljesítésén kívül/ az elfogadott és osztályozott szakdolgozat."

2. A 153/1969. MM. sz. ut. 27. pontja az államvizsga lefolytatásával kapcsolatban előírja, hogy:

"Államvizsgát az Állami Vizsgáztató Bizottság előtt kell tenni. Az Állami Vizsgáztató Bizottság elnökét a felügyeletet gyakorló miniszter, tagjait a rektor bizza meg egy évi időtartamra.

3. A tanárjelölt - két tanári szak szakpárosítás esetén - mindkét szakjából külön-külön államvizsgát köteles tenni /pl. történelemtudományon nyelv szakpárosítás esetén történelem szaktudományból és idegen nyelv szaktudományból/. A jelölt felkészültségét mindkét szaktudományból külön-külön kell minősíteni.

Amennyiben a jelölt csak egy tanári szakos képzésben részesült, vagy tanári szakja nem tanári szakkal párosult - a tanári szakos képzés megszerzéséhez a tanári szak, a nem tanári szakos képzés megszerzéséhez a megfelelő szak államvizsgakövetelményeinek kell eleget tennie.

4. A tanári szak államvizsgája szóbeli vizsga. A vizsgát az ÁVB előtt kell letenni. A vizsga tantárgyi /szaktantárgyi, pedagógiai,

szakmódszertani, filozófiai stb./ részvizsgákra nem bontható.

A vizsga konkrét témáit, kérdéseit - a Művelődésügyi Minisztérium alábbi irányelvei alapján - az egyetem, illetve maga az ÁVB határozza meg.

5. Az államvizsga a tanári pályára képesítő vizsga. Célja az, hogy megállapítsa: a jelölt egyrészt rendelkezik-e a szaktanári és nevelői munkában nélkülözhetetlen alapvető szakmai, módszertani, ideológiai és pedagógiai ismeretekkel és készségekkel, másrészt képes-e az egyetemen elsajátított szaktárgyi ismereteit a középiskola céljainak megfelelően szelektálni, rendezni és alkalmazni, továbbá kialakult-e benne a képesség arra, hogy szaktudományának új eredményeit alkotó módon beépítse tanári munkájába.

Ilyen értelemben tehát az államvizsga lényegesen eltér mind a kollokviumoknak a részletek ismeretét is igénylő, mind a szigorlatoknak egy-egy tudományág átfogó áttekintését és az összefüggések értését megkívánó formájától, amennyiben az államvizsga alkalmazás-központu.

6. Az ÁVB előtt a jelöltnek azt kell bebizonyítania, hogy:

a/ tisztában van a vizsgabizottság által megadott témakörnek az iskolai oktató-nevelő munkában betöltött szerepével, a fogalmak, ismeretek, készségek kialakítása folyamatában betöltött feladatával, a tárgyalás szintjével, szakmai szemléletével; tájékozott a témakör felépítésének koncepciójában;

b/ a szakmai tantárgyi alapokon túlmenően ismeri a témakör alapvető nevelési célkitűzéseit és ennek megvalósítási módjait; ebben az összefüggésben látja a témakör lényeges ideológiai vonatkozásait is, mint a világnézeti nevelés tényezőjét;

c/ jártas a témakör tanításának leglényegesebb módszertani problémáiban és az adott tantárgy tanításában jelentkező alapvető didaktikai és módszertani kérdésekben;

d/ képes a témakör egy témájának pedagógiai feldolgozását megtervezni s ennek keretében bemutatni a témakör tárgyalásával kapcsolatban felmerült szaktárgyi, nevelési, didaktikai és módszertani kérdéseket és ezek megoldási lehetőségeit és módjait.

7. A jelöltnek a vizsgán az ÁVB kijelölt /vagy a jelölttel huzat/ egy olyan témát, amelynek ismerete az eredményes középiskolai tanári munka szempontjából nélkülözhetetlen.

A jelölt a felkészülési idő alatt, felhasználva a rendelkezésére bocsátott segédleteket /középiskolai tankönyveket, tanterveket és utasításokat, szótárakat, táblázatokat stb./ a megadott tárgykörből vázlatot készít. A kijelölt tárgykört virtuális tanmenetbe illeszti, megjelölve helyét és szerepét, valamint azt, hogy az egyes tanítási egységeket milyen módszerekkel dolgozná fel. Elkészíti valamely /megadott, vagy tetszése szerint kiválasztott/ óra vagy egy nagyobb tanítási egység vázlatát, lefolytatásának magyarázatát. Megjelöli az anyag részben rejlő ideológiai problémákat és nevelési feladatokat. A felkészülés során a jelölt fordítson figyelmet arra is, hogy az illető tárgykört szakköri, felnőttoktatási, népművelési, ismeretterjesztő stb. keretek között miképpen dolgozná fel.

A jelölt előadja az ÁVB-nak a tárgykör elképzelt feldolgozását, és a Bizottság kívánsága szerint részletezi vázlatának valamelyik /esetleg több/ pontját.

8. A komplex államvizsga egységes tartalmi követelményeinek kialakítása érdekében a Művelődésügyi Minisztérium Tudományegyetemi Osztálya és Nevelési Csoportja mellett tanácsadó testületekként működő szakkbizottságok, illetőleg a Művelődésügyi Minisztérium Marxizmus-Leninizmus Főosztálya kidolgozták azokat az ajánlott témaköröket, amelyekre a vizsgák alkalmával különös figyelmet kell fordítani.

Komplex-államvizsga témakörök francia nyelv és irodalomból

1. Provence szerepe a francia művelődés történetében

A Trubadur-líra eszmei és irodalmi forrásai.

Provence ábrázolása a modern francia irodalomban /Daudet!/
A francia igeidők használatának tanítása /alkalmazásuk az élő be-

szédben, irodalomban; történeti szempontok hasznosítása; rendhagyó igék, különböző tövek, analógiák/.

2. A francia eposzok és udvari regények egy-egy tipikus hőseinek

összehasonlítása

Roland és Tristan.

Chrestien de Troyes hőseinek emberi problematikája.

A román- és a gótikus stílus összehasonlítása.

A francia főnevek lényegesebb alaktani sajátosságai történeti megvilágításban; a képzés oktatási vonatkozásai.

3. A Renaissance emberszemlélete

A középkor válsága /Villon/.

Rabelais világgépe /ember, természet, tudomány/.

A Pléiade lírája /neoplatonizmus!/
A francia renaissance írók nyelvújítási törekvéseinek történelmi moti-

vációja; népi és tudós-szavak; a mai francia helyesírás renaissance tradíciója /analógia a magyar történelmi nevek helyesírásával/.

4. A barokk világgép irodalmi tükröződése

A barokk szerelem-koncepció a lírában, a regényben s a drámában.

A barokk dráma konfliktusai.

A barokk képző- és építőművészet stílusjegyei.

A barokk körmondatok, monológok, jelzők, jogi okfejtések elemzése a Cid valamely részlete alapján. A főbb stílusjegyek tanítási vázlat formájában való összefoglalása.

5. A francia klasszicista tragédia jellemzése

A drámának, mint műfajnak korabeli jelentősége.

A klasszicista hős /honnête homme/.

A Francia Akadémia megalapításának művelődéstörténeti jelentősége.

Verstani alapfogalmak tanítása a klasszicista tragédiából való szemelvények alapján; a klasszicista hangszimbolika.

6. A francia klasszicista vigjáték

A komikum mint a művészi nevelés eszköze.

Molière nevetése.

A francia tragédia és komédia szókincsének viszonya: a molière-i dráma szókincs-rétegei.

7. A francia felvilágosodás

Fejlődési szakaszai /Encyclopédie!/
Stilusirányzatai / a képzőművészetben is/.

A praeromantikus stílus vizsgálata megadott Rousseau-szöveg alapján.

Az iskolai szövegelemzés főbb kérdései.

8. A nagy francia polgári forradalom jellemvonásai

Fejlődési szakaszai.

Irodalmi ábrázolása /irodalmi szövegek bemutatása/.

Hatása a szónoklat és a szókincs fejlődésére. A tantárgyi koncentráció a francia nyelv oktatásában.

9. Az első császárság: Napóleon

Kialakulásának történelmi feltételei.

Napóleon alakja az irodalomban /Stendhal, Balzac, Hugo/.

Egy Chateaubriand- és egy Voltaire-szöveg nyelvi-stilisztikai összehasonlítása.

10. A francia romantika alkotóelemei.

Forrásai.

Ideológiai irányzatai.

A romantikus hős / a képzőművészetben is/.

Egy romantikus szöveg /vers vagy próza/ stilisztikai elemzése, továbbá a romantikus stílus összehasonlítása a klasszicistával.

11. A francia kritikai realizmus

Egy Balzac- és egy Stendhal-hős jellemzése és összehasonlítása

Egy kritikai realista szöveg stilisztikai elemzése, majd összehasonlítása egy romantikus szemelvénnel.

A megadott szemelvények tipikus grammatikai jelenségeinek rendszerezése.

12. A XIX. századi politikai forradalmak, ellenforradalmak és
művelődéstörténeti vetületeik

Kialakulásuk feltételei.

A forradalmak művészi ábrázolási /irodalom képzőművészet/.

A romantikus, realista és naturalista regény főbb jellegzetességei-
nek összehasonlító tanítási vázlat.

13. A Párisi Kommún

Létrejöttének okai.

Művészeti ábrázolása: a kommúnár művészek, J. Vallès stb., a Kommún
ábrázoló: Rimbaud, V. Hugo stb.

Eszmei tanulságai.

Oktatási és nevelési cél a francia órák tervezésében.

14. A XIX. század végének szellemi áramlatai

Irodalom, képző- és építőművészetek egy-egy szemelvény alapján.

A pozitívizmus a társadalomtudományban.

Saussure nyelvszemlélete, iskolája.

15. A modern francia irodalom kialakulása

Áramlatai, műfajai.

Kapcsolatai más művészeti ágakkal /pl. Picasso/.

A nyelv kifejező eszközeinek /hanganyag, szókincs, nyelvtani szerke-
zet/ stilisztikai funkciói.

16. A két világháború közötti francia irodalom

Felosztása.

Emberszemlélete.

Stílusjegyei.

A concordance des temps tanítása az iskolában / a modern és a klasszi-
kus concordance összevetése/.

17. Az Ellenállás

Politikai alapelvei /hazafiság!/.

Irodalmi műfajai, irodalmi hőstípusai.

Egy magadott Aragon- vagy Vercors-szöveg verstani, grammatikai jelen-
ségeinek rendszerezése és tanítása.

18. A francia egzisztencializmus

Válfajai /Sartre, Camus/.

Emberábrázolása /szemelvényekkel/.

Egzisztencializmus és az ifjúság.

Néhány ismertebb francia leíró nyelvten /Eckhardt, Larousse/, újabb középiskolai nyelvtenok felépítése.

19. A jelenlegi francia civilizáció

Irodalmi és egyéb művészeti irányzatok.

Estztétikai és tudományos viták

A nyelvészeti strukturalizmus.

A francia klejtés tanításának módszerei, fonológiai szempontok felhasználása.

20. A francia civilizáció helye és szerepe az emberi művelődés történetében

A francia nyelv eredete és fejlődésének főbb korszakai.

A francia civilizáció nagy korszakai /megtermékenyülő és termékenyítő periódusai/.

A francia és magyar nyelv szemlélet néhány különbségének tudatosítása az oktatásban.

21. Francia és magyar eszmei és irodalmi kapcsolatok a XVIII. századig

A karteziánizmus Magyarországon.

A klasszicista drámaírók /Corneille, Racine, Molière/ és a klasszicista drámaelmélet recepciója Magyarországon.

Kölcsönhatás a francia és a magyar nyelv között. Francia jövevénytörök a magyarban és magyar jövevénytörök a franciában kezdettől napjainkig.

22. Francia eszmei és irodalmi kapcsolatok a XIX. századtól

A francia nagy polgári forradalom eszméi Magyarországon.

A francia romantika magyarországi hívei.

Francia hatás a XX. század magyar költészetében.

A kontrasztív nyelvten alkalmazása a középiskolai fordítási gyakorlatokban.

Komplex államvizsga témakörök az ideológiai témákból

1. A világnézet fogalma és jelentősége az emberi cselekvésben.
2. A marxizmus-leninizmus mint forradalmi változás az emberi gondolkodás történetében.
3. A marxizmus-leninizmus humanista lényege és emberképe.
4. A marxista vallásfelfogás alapelvei és konzekvenciái a világnézeti nevelésben.
5. A nacionalista ideológia általános jellemzése és leküzdésének feladatai. Internacionalizmus és szocialista hazafiság.
6. A termelési mód és a társadalmi formációk marxi elméletének jelentősége a történelmi folyamat törvényszerűségének megértése szempontjából.
7. A társadalmi lét tükröződésének szintjei és formái.
8. A tudomány és a művészet történelmi szerepe. Fejlődésük problémái a jelenkorban és a perspektívák.
9. A társadalmi haladás problémája a mai polgári elméletekben és a marxizmus-leninizmusban.
10. A szocialista erkölcs kialakulásának történelmi folyamata és a nevelés feladatai.
11. A társadalom és az egyén fejlődésének dialektikája.
12. A szocialista állam és közélet jellemzése és a fejlődés távlatai.
13. Az imperializmus történelmi helye és a mai állammonopolista kapitalizmus jellemzése.
14. Munkás- és diákmozgalmak a fejlett tőkés országokban. Az antimilitarista küzdelmek jelentősége.
15. Korunk tartalma; a két világrendszer harca.
16. Az értelmiség társadalmi szerepe és felelőssége a történelmi haladásban.

Komplex Államvizsga témakörök pedagógiából

1. A nevelési célok változásának történeti és osztály-jellege; a szocialista nevelés célja.
2. A pedagógiai folyamat mibenléte; a nevelési és oktatási folyamat egysége.
3. A pedagógiai munka tervezése.
4. A nevelő és növendék kapcsolata a nevelési folyamatban.
5. A közösségi nevelés pedagógiai és pszichológiai törvényszerűségei.
6. A kommunista gyermek- és ifjúsági szervezetek és az iskola nevelőmunkája.
7. A nevelés és fejlődés egysége a személyiség formálódásában; a nevelhetőség kérdése.
8. Az osztályfőnöki munka szerepe az iskolai nevelésben.
9. A tanulók megismerésének lehetőségei a szaktanári munkában; személyiségrajz készítésének módszerei.
10. A munkára nevelés a szocialista iskolában.
11. Nevelési lehetőségek a szaktárgy oktatásában.
12. A tanítási óra helye és szerepe az oktatás folyamatában.
13. Az oktatási módszerek rendszere és ezek szerepe az oktatás korszerűsítésében.
14. A csoportmunka és az oktatás individualizációjának lehetőségei és módjai.
15. A technikai eszközök szerepe az oktatás korszerűsítésében.
16. Az óraelemzés szempontjai és szerepe a tanári munkában.
17. A hátrányos helyzetű tanulókkal való foglalkozás; a szocialista tehetséggondozás.
18. Oktatási rendszerünk strukturája és továbbfejlesztésének tendenciái.

19. A nevelés fejlesztésének osztársadalmi feladatai és a nevelési tényezők összhangjának megteremtése napjainkban.

20. A neveléstudomány rendszere és kutatási módszereinek szerepe a pedagógiai gyakorlatban.

21. A tanulás aktív formái a korszerű oktatásban és művelődésben.

22. A szocialista nevelés elveinek és módszereinek rendszere; korszerű alkalmazásuk.

B 72140